Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

19 päivänä syyskuuta 2018 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaalipolitiikka – Direktiivi 2000/78/EY – Yhdenvertainen kohtelu työssä ja ammatissa – 2 artiklan 2 kohta – Vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto – Sosiaaliturvasta tehty kollektiivinen sopimus – Saksan liittotasavallan alueelle sijoitettujen asevoimien palveluksessa olleille siviilityöntekijöille lisänä suoritettava siirtymäajan korvaus – Korvauksen maksamisen päättyminen, kun sen saaja on oikeutettu saamaan vammaisille myönnettävää varhennettua vanhuuseläkettä lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän perusteella

Asiassa C-312/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landesarbeitsgericht Hamm (Hammin työoikeudellisten asioiden ylioikeus, Saksa) on esittänyt 28.3.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.5.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Surjit Singh Bedi

vastaan

Saksan valtio ja

Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit J. Malenovský, M. Safjan (esittelevä tuomari), D. Šváby ja M. Vilaras,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Möller,

– Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland, edustajanaan B. von Buchholz, Rechtsanwältin,

– Euroopan komissio, asiamiehinään D. Martin ja M. Kellerbauer,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kuultuaan julkisasiamiehen 29.5.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY (EYVL 2000, L 303, s. 16) 2 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Surjit Singh Bedi ja toisaalta Saksan valtio ja Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland (Saksan liittotasavalta omissa nimissään Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan oikeuksien puolesta) ja jossa on kyse kollektiiviseen sopimukseen perustuvan lisänä suoritettavan siirtymäajan korvauksen maksamisen päättymisestä, kun asianomainen täyttää vammaisille henkilöille lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän perusteella myönnettävän varhennetun vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2000/78 johdanto-osan 8, 11–13 ja 15 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(8) Helsingissä 10 ja 11 päivänä joulukuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi vuoden 2000 työllisyyden suuntaviivat. Niissä korostetaan tarvetta saada aikaan sellaiset olosuhteet, jotka edistävät sosiaalista osallisuutta työmarkkinoilla. Sopimalla yhdenmukaisista menettelytavoista pyritään torjumaan esimerkiksi vammaisiin kohdistuvaa syrjintää. Suuntaviivoissa painotetaan myös, että on kiinnitettävä erityistä huomiota ikääntyvien työntekijöiden tukemiseen, jotta he osallistuisivat työelämään nykyistä kauemmin.

– –

(11) Uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä voi haitata Euroopan yhteisön perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista, etenkin korkean työllisyysasteen ja sosiaalisen suojelun korkean tason saavuttamista, elintason ja elämänlaadun kohottamista, taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuutta sekä henkilöiden vapaata liikkuvuutta.

(12) Koko yhteisössä olisi kiellettävä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluva kaikenlainen uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva välitön tai välillinen syrjintä. Syrjintäkieltoa olisi sovellettava myös kolmansien maiden kansalaisiin, mutta se ei koske kansalaisuuteen perustuvaa erilaista kohtelua eikä rajoita niiden säännösten noudattamista, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, oleskelua ja pääsyä työhön ja ammattiin.

(13) Tätä direktiiviä ei sovelleta sosiaaliturvajärjestelmiin ja sosiaalisen suojelun järjestelmiin, joiden etuuksia ei rinnasteta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 141 artiklassa tarkoitettuun palkkaan, eikä valtion suorittamiin maksuihin, joiden tarkoituksena on työllistyminen tai työllisenä pysyminen.

– –

(15) Niiden tosiseikkojen arviointi, joiden perusteella voidaan päätellä välittömän tai välillisen syrjinnän olemassaolo, on kansallisen tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen elimen tehtävä kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä noudatettavien sääntöjen mukaisesti. Näissä säännöissä voidaan määrätä erityisesti välillisen syrjinnän toteamisesta mitä tahansa keinoa käyttäen tilastotiedot mukaan lukien."

4 Tämän direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tämän direktiivin tarkoituksena on luoda yleiset puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa."

5 Direktiivin 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tässä direktiivissä 'yhdenvertaisen kohtelun periaatteella' tarkoitetaan, ettei minkäänlaista 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa:

a) välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan jonkin 1 artiklassa tarkoitetun seikan perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vertailukelpoisessa tilanteessa;

b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden tietyn uskonnon tai vakaumuksen, tietyn vamman, tietyn iän tai tietyn sukupuolisen suuntautumisen perusteella erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, paitsi jos
   i) kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia, tai jos
   ii) työnantaja tai henkilö tai järjestö, johon tätä direktiiviä sovelletaan, on kansallisen lainsäädännön nojalla velvollinen toteuttamaan vammaisia koskevia 5 artiklaan sisältyvien periaatteiden mukaisia aiheellisia toimenpiteitä tällaisesta säännöksestä, perusteesta tai käytännöstä aiheutuvien haittojen poistamiseksi."

6 Direktiivin 3 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Yhteisölle annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä on:

– –

c) työolot ja -ehdot, myös irtisanominen ja palkka;

– –

3. Tätä direktiiviä ei sovelleta julkisista tai niihin rinnastettavista järjestelmistä, kuten julkisista sosiaaliturvajärjestelmistä tai sosiaalisen suojelun järjestelmistä, suoritettuihin maksuihin."

7 Direktiivin 2000/78 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että

a) yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kumotaan;

b) yksittäisiin työsopimuksiin tai työehtosopimuksiin, yritysten sisäisiin sääntöihin sekä itsenäistä ammatinharjoittamista ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä koskeviin sääntöihin sisältyvät määräykset, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisia, julistetaan tai voidaan julistaa mitättömiksi tai muutetaan.”

Saksan oikeus

8 Kollektiivinen sopimus Saksan liittotasavallan alueelle sijoitettujen asevoimien palveluksessa olevien työntekijöiden sosiaaliturvasta (Tarifvertrag zur sozialen Sicherung der Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland, jäljempänä TV SozSich) tehtiin 31.8.1971 Saksan liittotasavallan ja eri ammattiyhdistysten välillä Saksan alueelle sijoitettujen muiden valtioiden, myös Yhdistyneen kuningaskunnan, asevoimien palveluksessa lähtövaltioidensa lukuun työskentelevien työntekijöiden työehtojen vahvistamiseksi.

9 TV SozSichin 2 §:ssä, jonka otsikko on ”Etuuden saamisen edellytykset”, säädetään seuraavaa:

”Tämän kollektiivisen sopimuksen mukaisiin suorituksiin on oikeus työntekijöillä,

1. jotka on irtisanottu henkilöstön vähentämisen vuoksi, joka johtuu

a) joukkojen määrän vähentämisestä

b) korkeimpien virkamiesten sotilaallisista syistä määräämästä palveluspaikkojen tai yksiköiden lakkauttamisesta tai niiden siirtämisestä pois tähänastisen pysyvän työpaikan alueelta;

2. kun irtisanomisajankohtana

a) he ovat työskennelleet kokoaikaisesti vähintään vuoden ajan

b) he voivat osoittaa työskennelleensä vähintään viisi vuotta [Saksan liittotasavallan alueelle sijoitettujen asevoimien palveluksessa olevien työntekijöiden 16.12.1966 tehdyn kollektiivisen sopimuksen (Tarifvertrag für die Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland, jäljempänä TV AL II)] 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla tai [Berliinin sektorilla toimivien liittoutuneiden asevoimien tai liittoutuneiden hallinnon yksiköiden, yritysten ja muiden elinten työntekijöiden 30.1.1968 tehdyssä kollektiivisessa sopimuksessa (Tarifvertrag für die bei den Dienststellen, Unternehmen und sonstigen Einrichtungen der alliierten Behörden und der alliierten Streitkräfte im Gebiet von Berlin beschäftigten Arbeitnehmer, jäljempänä TV B II)] tarkoitetulla tavalla ja ovat täyttäneet 40 vuotta

c) heidän vakinainen asuinpaikkansa viimeksi kuluneiden viiden vuoden ajan oli TV AL II:n tai TV B II:n alueellisella soveltamisalalla

d) he eivät täytä lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän mukaisen vanhuuseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksiä ja

3. heille ei ole tarjottu mitään muuta hyväksyttävää työtä TV AL II:n soveltamisalalla – – ”

10 TV SozSichin 4 §:ssä, jonka otsikko on ”Lisänä suoritettava siirtymäajan korvaus”, säädetään seuraavaa:

”1. Lisänä suoritettavaa siirtymäajan korvausta maksetaan

a) lisänä Saksan alueelle sijoitettujen asevoimien ulkopuolella tehtävästä muusta työstä maksettavaan palkkaan

b) lisänä Bundesanstalt für Arbeitin [(liittovaltion työvoimavirasto, Saksa)] työttömyyden tai ammatillista koulutusta koskevien toimenpiteiden perusteella suorittamiin etuuksiin (työttömyysavustus/-korvaus, toimeentulotuki),

c) lisänä lakisääteisen sairausvakuutuksen perusteella maksettavaan sairausetuuteen sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden tilanteessa tai lakisääteisen tapaturmavakuutuksen perusteella maksettavaan työkyvyttömyysetuuteen työtapaturmasta johtuvan työkyvyttömyyden tilanteessa.

– –

3.

a) (1) Toisesta työstä maksettavan palkan lisänä maksettavan siirtymäkorvauksen perusteena on työehtosopimukseen perustuva TV AL II:n 16 §:n 1 momentin a kohdan mukainen peruspalkka, jonka työntekijä sai työsopimukseen perustuvan säännöllisen työaikansa mukaisesti kokonaiselta kalenterikuukaudelta irtisanomisajankohtana (laskentamenetelmä: säännöllinen viikkotyöaika x 13 : 3). – –

5.

a) Työntekijät, jotka heidän irtisanomisajankohtanaan ovat

olleet työnantajan palveluksessa 20 vuotta (TV AL II:n tai TV B II:n 8 §) ja ovat täyttäneet 55 vuotta

olleet työnantajan palveluksessa 25 vuotta (TV AL II:n tai TV B II:n 8 §) ja ovat täyttäneet 50 vuotta

saavat lisänä suoritettavaa siirtymäajan korvausta 1–4 momentin mukaisesti ilman ajallista rajoitusta

– –”

11 TV SozSichin 8 §:n, jonka otsikko on ”Maksun epääminen ja perusteettomasti maksettujen lisänä suoritettavien siirtymäajan korvausten ja vakuutusmaksuihin saadun tuen takaisin periminen”, 1 momentin c kohdassa säädetään:

”Lisänä suoritettavaa siirtymäajan korvausta ja tukea vakuutusmaksuihin ei makseta seuraavilta ajanjaksoilta:

– –

c) sen jälkeiseltä kuukaudelta, jonka kuluessa työntekijä täyttää lakisääteisen eläkevakuutuksen mukaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 Surjit Singh Bedi, joka on syntynyt vuonna 1954, on vaikeavammainen ja hänen vammansa haitta-aste on 50 prosenttia.

13 Hän aloitti vuonna 1978 työskentelyn Yhdistyneen kuningaskunnan Saksaan sijoitettujen asevoimien palveluksessa siviilityöntekijänä, viimeksi vartijana Münsterin (Saksa) yksikössä. Hänen työsopimuksensa mukaan Saksan liittotasavallan alueelle sijoitettujen asevoimien palveluksessa olevien työntekijöiden työehtosopimuksia ja näin ollen TV SozSichia sovellettiin hänen työsuhteeseensa.

14 Bedi irtisanottiin Münsterin yksikön lakkauttamisen vuoksi 31.12.2013. Bedi sai 1.1.2014 lähtien TV SozSichin 4 §:n mukaista lisänä maksettavaa siirtymäajan korvausta (jäljempänä siirtymäajan korvaus). Korvauksen määrä oli viimeksi 1 604,20 euroa kuukaudessa.

15 Bedi alkoi 1.3.2014 työskennellä vartijana yksityisen yrityksen palveluksessa, ja hän on 1.4.2016 lukien työskennellyt kokoaikaisesti tässä yrityksessä.

16 Saksan liittotasavalta ilmiotti Bedille 23.3.2015 päivätyllä kirjeellä, että hän on oikeutettu vaikeavammaisille maksettavaan varhennettuun vanhuuseläkkeeseen lakisääteisen eläkevakuutuksen perusteella 1.5.2015 lukien ja että tämän vuoksi hänen oikeutensa siirtymäajan korvaukseen päättyisi 30.4.2015 TV SozSichin 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla. Kyseisen korvauksen maksaminen lopetettiin viimeksi mainittuna ajankohtana.

17 Bedin tilanteessa vaikeavammaisten varhennetun vanhuuseläkkeen määrä oli 909,50 euroa kuukaudessa, kun oli otettu huomioon 10,80 prosentin vähennys niiden 36 kuukauden osalta, joiden aikana hän sai tätä eläkettä varhennettuna. Lisätulojen, joita hän voi saada samanaikaisesti mainitun vanhuuseläkkeen kanssa ilman, että eläkkeen määrä laskee, oli täysimääräisen eläkkeen osalta 450 euroa kuukaudessa. Ylärajat lisätuloille, joita Bedi saattoi saada samanaikaisesti osa-aikaisen vanhuuseläkkeen kanssa, joka oli myös mahdollinen hänen tilanteessaan, ilman että viimeksi mainitun määrä laskee, olivat 2 310 euroa, 1 750 euroa ja 1 200 euroa osa-aikaista vanhuuseläkettä kohti, ja ne vastaavat yhtä kolmasosaa, 50:tä prosenttia ja kahta kolmasosaa täydestä eläkkeestä. Tässä tapauksessa Bedi voi saada osa-aikaeläkettä, joka vastaa kahta kolmasosaa tällaisesta eläkkeestä.

18 Bedi nosti kanteen Arbeitsgericht Münsterissä (työoikeudellisten asioiden alioikeus, Münster, Saksa) Saksan liittotasavaltaa vastaan yhtäältä TV SozSichin sopimuspuolena ja toisaalta Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta 19.6.1951 tehdyn sopimuksen täydentämisestä Saksan liittotasavallan alueelle sijoitettujen ulkomaisten joukkojen osalta 3.8.1959 allekirjoitetun sopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 21.10.1971, 18.5.1981 ja 18.3.1993, 56 artiklan 8 kohdan perusteella Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuksien edustajana. Hän vaati kyseistä tuomioistuinta toteamaan, että siirtymäajan korvauksen maksamista hänelle on jatkettava 1.5.2015 jälkeen. Arbeitsgericht Münster hylkäsi Bedin kanteen 11.2.2016 tiedoksi annetulla tuomiolla.

19 Bedi valitti tästä tuomiosta Landesarbeitsgericht Hammiin (osavaltion työoikeudellisten asioiden ylioikeus, Hamm, Saksa). Hän vaati kyseistä tuomioistuinta toteamaan, että siirtymäajan korvauksen maksamista on jatkettava ja että tätä korvausta maksetaan huhtikuusta 2016 joulukuuhun 2016.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, loukkaako TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohta direktiivin 2000/78 1 ja 16 artiklassa tarkoitettua vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa tilanteessa, jossa työntekijä täyttää edellytykset, joiden nojalla hän saa oikeuden varhennettuun vanhuuseläkkeeseen vaikeavammaisille lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän nojalla.

21 Bundesarbeitsgerichtin (liittovaltion ylin työtuomioistuin, Saksa) oikeuskäytännön mukaan TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohdalla ei oteta käyttöön minkäänlaista asianomaisten työntekijöiden välitöntä tai välillistä syrjintää. Tämä määräys, kun otetaan huomioon varhennetun vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset, ei näet perustu vammaan, ja se on joka tapauksessa objektiivisesti perusteltu oikeutetulla tavoitteella, jonka toteuttamiskeinot ovat asianmukaisia ja tarpeen.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan syrjintää ei kuitenkaan voida sulkea pois unionin tuomioistuimen viimeaikaisen oikeuskäytännön ja erityisesti 6.12.2012 annetun tuomion Odar (C-152/11, EU:C:2012:772) valossa.

23 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa erityisesti, että TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohdassa vahvistettu peruste on oikeuden saaminen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Koska merkityksellistä ei ole se, saako työntekijä tosiasiallisesti eläkettä, vaan pelkästään hänen oikeutensa saada tätä eläkettä, TV SozSich johtaa siihen, että vammaiset työntekijät saavat siirtymäajan korvausta aina lyhyemmän ajan kuin ei-vammaiset työntekijät. Molempien työntekijäryhmien lähtötilanne on kuitenkin sama, koska työnantaja on irtisanonut heidät ja heidän on korkean ikänsä ja pitkän työsuhteensa vuoksi saatava tukea, jotta he voivat ylläpitää työnsä ja siihen liittyvien tulojen tarjoaman asianmukaisen elintason aina siihen saakka, kunnes he saavat lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän mukaisen vanhuuseläkkeen.

24 Se, että perusteeksi on otettu vaikeavammaisten oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen siirtymäajan korvauksen yhteydessä, vaarantaa tällaisen eläkkeen, jolla pyritään ottamaan huomioon vaikeavammaisten työntekijöiden kohtaamat erityiset vaikeudet ja riskit, myöntämisen tuoman edun. Koska tämä etu kompensoi yksinomaan tällaisesta vammasta johtuvia haittoja, sitä ei pitäisi ottaa huomioon vaikeavammaisten työntekijöiden ja ei-vammaisten työntekijöiden välillä tehtävän vertailun yhteydessä sen suhteen, mikä heidän tilanteensa on siirtymäajan korvauksen saamisen osalta. Lainsäätäjän vaikeavammaisten erityisiä vaikeuksia varten säätämällä kompensaatiolla olisi muutoin heille epäedullisia vaikutuksia.

25 Näissä olosuhteissa Landesarbeitsgericht Hamm on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [direktiivin 2000/78] 2 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä työehtosopimuksen määräykselle, jonka mukaan siirtymäajan korvauksen, jonka myöntämisen tarkoituksena on taata asianmukainen toimeentulo työpaikkansa menettäneille työntekijöille työehtosopimuksen mukaisen peruspalkan perusteella siihen saakka, kunnes työntekijä on oikeutettu eläkkeeseen lakisääteisestä eläkevakuutuksesta ja hänen taloutensa on näin turvattu, maksaminen päättyy, kun työntekijä on oikeutettu saamaan varhennettua vanhuuseläkettä, ja tätä määräystä sovellettaessa lähtökohdaksi otetaan mahdollisuus saada varhennettua vanhuuseläkettä vamman vuoksi?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ennen kaikkea, onko direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kollektiivisen sopimuksen määräyksille, joiden mukaan siirtymäajan korvauksen, jonka myöntämisen tarkoituksena on taata asianmukainen toimeentulo työpaikkansa menettäneelle työntekijälle siihen saakka, kunnes hän on oikeutettu eläkkeeseen lakisääteisestä eläkevakuutusjärjestelmästä, maksaminen päättyy, kun kyseinen työntekijä täyttää edellytykset vaikeavammaisille tarkoitetun varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseksi tästä järjestelmästä.

27 Käsiteltävässä asiassa TV SozSich on Saksan liittotasavallan ja eri ammattiyhdistysten välinen kollektiivinen sopimus Saksan alueelle sijoitettujen asevoimien palveluksessa olevien työntekijöiden sosiaaliturvasta.

28 Ensiksi on palautettava mieleen, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä direktiivin 2000/78 nimestä ja johdanto-osasta että sen sisällöstä ja tarkoituksesta ilmenee, että kyseisellä direktiivillä pyritään luomaan yleiset puitteet henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi ”työssä ja ammatissa” antamalla tehokasta suojaa sellaista syrjintää vastaan, joka perustuu

johonkin kyseisen direktiivin 1 artiklassa mainituista perusteista, joista yksi on vammaisuus (ks. vastaavasti tuomio 18.6.2009, Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, kohta ja tuomio 14.3.2018, Stollwitzer, C-482/16, EU:C:2018:180, 20 kohta).

29 Jotta voitaisiin vastata kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, on ensiksi tutkittava, kuuluvatko TV SozSichin siirtymäajan korvausta koskevien määräysten kaltaiset määräykset, joiden väitetään olevan syrjiviä, direktiivin 2000/78 soveltamisalaan.

30 Direktiivin 2000/78 soveltamisala on ymmärrettävä sen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 3 kohdan, luettuina yhdessä tämän direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleen kanssa, perusteella niin, ettei se kata sosiaaliturvajärjestelmiä ja sosiaalisen suojelun järjestelmiä, joiden tarjoamia etuja ei rinnasteta palkkaan, sellaisena kuin palkan käsite ymmärretään SEUT 157 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa (ks. tuomio Dittrich ym., C-124/11, C-125/11 ja C-143/11, EU:C:2012:771, 31 kohta ja tuomio 2.6.2016, C, C-122/15, EU:C:2016:391, 20 kohta).

31 On siis selvitettävä, voidaanko TV SozSichissa vahvistetun kaltainen siirtymäajan korvaus rinnastaa SEUT 157 artiklassa tarkoitettuun palkkaan.

32 SEUT 157 artiklan 2 kohdan mukaan ”palkalla” tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna.

33 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 157 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ”palkan” käsitettä on tulkittava laajasti. Käsitteeseen kuuluvat kaikki nykyisin tai tulevaisuudessa suoritettavat raha- tai luontoisedut, kunhan työntekijä saa ne työnantajaltaan, vaikka vain välillisesti, työnsä perusteella, siitä riippumatta, suoritetaanko ne työsopimuksen vai lain säännösten perusteella vai vapaaehtoisesti. Myöskään se, että tietyt etuudet maksetaan työsuhteen päätyttyä, ei sulje pois, etteivätkö ne voisi olla luonteeltaan edellä mainitussa määräyksessä tarkoitettua palkkaa (tuomio 6.12.2012, Dittrich ym., C-124/11, C-125/11 ja C-143/11, EU:C:2012:771, 35 kohta ja tuomio 2.6.2016, C, C-122/15, EU:C:2016:391, 21 kohta).

34 Unionin tuomioistuin on todennut myös, että ”palkaksi” katsottaviin etuihin kuuluvat nimenomaisesti edut, jotka työnantaja maksaa sellaisten työsuhteiden olemassaolon perusteella, joiden tarkoituksena on taata työntekijälle tulolähde, vaikkeivät työntekijät tietyissä erityistapauksissa teekään työsopimuksessa tarkoitettua työtä. Tällaisten etuuksien palkanluonteisuutta ei voida kyseenalaistaa myöskään ainoastaan sillä perusteella, että niillä on myös sosiaalipoliittista merkitystä (tuomio 9.12.2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, 39 kohta ja tuomio 2.6.2016, C, C-122/15, EU:C:2016:391, 22 kohta).

35 Työnantajan työntekijälle irtisanomisen yhteydessä myöntämien korvausten osalta unionin tuomioistuin on nimittäin jo todennut, että ne ovat eräänlaista jälkikäteen maksettavaa palkkaa, johon työntekijällä on oikeus työsuhteensa perusteella mutta joka maksetaan hänelle työsuhteen päättyessä ja jonka tarkoituksena on helpottaa työntekijän sopeutumista uuteen, työsuhteen päättymisestä johtuvaan tilanteeseen (tuomio 17.5.1990, Barber, C-262/88, EU:C:1990:209, 1 kohta ja tuomio 9.12.2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, 37 kohta).

36 Lisäksi vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että sen arvioimiseksi, kuuluuko etuus SEUT 157 artiklan soveltamisalaan, ratkaiseva merkitys voi olla ainoastaan arviointiperusteella, joka on johdettu toteamuksesta, jonka mukaan etuus maksetaan työntekijälle sen palvelussuhteen perusteella, joka yhdistää hänet entiseen työnantajaansa, eli työtä tai tehtävää koskevalla arviointiperusteella, joka on johdettu itse edellä mainitun artiklan sanamuodosta (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, Ditrich ym., C-124/11, C-125/11 ja C-143/11, EU:C:2012:771, 37 kohta ja tuomio 24.11.2016, Parris, C-443/15, EU:C:2016:897, 34 kohta).

37 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että siirtymäajan korvauksen tarkoituksena on, että pitkään palveluksessa olleet ikääntyvät työntekijät, jotka on irtisanottu taloudellisista syistä pätevästi, saavat etuuden tukena työsuhteen päätyttyä. Tämän korvauksen tarkoituksena on turvata heidän toimeentulonsa ja korvata haittoja, joita aiheutuu mahdollisesta alhaisemmasta palkasta uudessa työsuhteessa tai mahdollisesta työttömyydestä. Samanaikaisesti korvauksella pyritään kannustamaan työntekijöitä pysymään työelämässä etsimällä uusia työpaikkoja Saksaan sijoitettujen asevoimien ulkopuolelta. Tilanne on tällainen erityisesti silloin, kun työtekijä saa uudessa tehtävässään pienempää palkkaa kuin se, jota hän sai työskennellessään mainittujen asevoimien palveluksessa, tai jopa pienempää kuin työttömyysetuus.

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että siirtymäajan korvaus on verovaroin rahoitettu sosiaalinen erityisetuus, jonka Saksan liittotasavalta maksaa TV SozSichista johtuvien velvoitteidensa perusteella työntekijän ja tämän työnantajavaltion välisen työsuhteen ulkopuolella. Kyseinen tuomioistuin täsmentää kuitenkin, että Saksan liittotasavalta maksaa tämän korvauksen niiden valtioiden lukuun, joiden asevoimat ovat Saksan alueelle sijoitettuina.

39 Tässä tapauksessa on näin ollen katsottava, että kyseisen korvauksen on Bedille myöntänyt Yhdistynyt kuningaskunta työnantajan ominaisuudessa, kuten Saksan liittotasavalta omissa nimissään Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuksien puolesta esiintyen toteaa kirjallisissa huomautuksissaan.

40 Koska siirtymäajan korvauksesta lisäksi määrätään TV SozSichin kaltaisessa kollektiivisessa sopimuksessa, joka koskee vain tiettyä työntekijäryhmää eli Saksan alueelle sijoitettujen asevoimien palveluksessa olevia työntekijöitä, tämä korvaus määritetään korvauksen saajana olevan työntekijän ja työnantajan välisen työsuhteen ehtojen perusteella.

41 Kyseisen korvauksen suuruus lasketaan viimeiseksi maksetun palkan perusteella. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, siirtymäajan korvaus myönnetään TV SozSichin 4 §:n 3 momentin a kohdan 1 alakohdan mukaan sen peruspalkan perusteella, jota työntekijä sai ajankohtana, jolloin hänet irtisanottiin.

42 Tästä seuraa, että siirtymäajan korvaus on nykyisin suoritettava rahaetu, jonka työnantaja maksaa työntekijälle tämän työstä. Se on tämän perusteella katsottava SEUT 157 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi ”palkaksi”. Kyseinen korvaus kuuluu siis direktiivin 2000/78 soveltamisalaan.

43 Toiseksi on tutkittava, aiheuttaako TV SozSich 8 §:n 1 momentin c kohta direktiivissä 2000/78 kiellettyä vammaisuuteen perustuvaa syrjintää.

44 On syytä palauttaa mieleen, että direktiivin 2000/78 2 artiklan mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, ettei minkäänlaista saman direktiivin 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan, joista yksi on vammaisuus, perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.

45 Direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan jonkin tämän direktiivin 1 artiklassa tarkoitetun seikan perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan vertailukelpoisessa tilanteessa.

46 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että sekä vaikeavammaisilla työntekijöillä että muilla henkilöryhmillä on oikeus Saksan lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän mukaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.

47 Tämän vuoksi siirtymäajan korvauksen maksamisen lopettaminen tilanteessa, jossa asianomainen henkilö täyttää varhennetun varhaiseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän perusteella TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohdan mukaisesti, ei koske yksinomaan vaikeavammaisia työntekijöitä.

48 Näin ollen ei voida katsoa, että tässä määräyksessä otettaisiin käyttöön direktiivin 2000/78 1 artiklassa ja 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu välittömästi vammaisuuteen perustuva erilainen kohtelu, koska erilainen kohtelu perustuu kriteeriin, joka ei liity erottamattomasti vammaisuuteen (ks. vastaavasti tuomio 11.4.2013, HK Danmark, C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222, 72 ja 74 kohta ja tuomio 18.1.2018, Ruiz Conjero, C-270/16, EU:C:2018:17, 37 kohta).

49 Välillisen syrjinnän olemassaolosta on todettava aluksi, että direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan ii alakohdalla ei ole merkitystä pääasian olosuhteiden kannalta, koska ei ole väitetty, että Saksan lainsäädännössä velvoitettaisiin Bedin työnantaja, henkilö tai järjestö, johon tätä direktiiviä sovelletaan, toteuttamaan tässä säännöksessä tarkoitettuja aiheellisia toimenpiteitä pääasiassa kyseessä olevien TV SozSichin määräysten soveltamisesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen poistamiseksi.

50 Direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan mukaan välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt muun muassa tietyn vamman perusteella erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, jollei kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä ole puolueettomasti perusteltavissa olevaa oikeutettua tavoitetta ja jolleivät tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ole asianmukaisia ja tarpeellisia.

51 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että vaikeavammaisille työntekijöille myönnetään lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän perusteella varhennettu vanhuuseläke heidän syntymävuotensa mukaan ja että näin ollen yleensä he saavat siirtymäajan korvausta ajanjakson, joka on yhdestä kolmeen vuotta lyhyempi kuin ajanjakso, jona samanikäisille ei-vammaisille työntekijöille myönnetään etuus ennen kuin viimeksi mainitut saavat oikeuden pitkään eläkevakuutettuina olleille tarkoitettuun varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Tässä tapauksessa siirtymäajan korvaus myönnettiin Bedille vain 60 vuoden 8 kuukauden ikään saakka, kun se olisi myönnetty 63 vuoden ikään saakka, jos hän ei olisi vaikeavammainen.

52 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että kun otetaan huomioon varhennettuna vanhuuseläkkeenä saadun määrän väheneminen ja niiden palkkojen ylärajat, joita työntekijä voi saada samanaikaisesti tällaisen eläkkeen kanssa, vammaisen henkilön, joka on Bedin tilanteessa, yhteenlasketut tulot ovat pienemmät kuin yhteenlasketut tulot, jotka muodostuvat siirtymäajan korvauksesta lisättynä uudessa työsuhteessa maksetulla palkalla ja jotka samassa tilanteessa oleva ei-vammainen henkilö saisi.

53 Näissä olosuhteissa on todettava, että pääasian kaltaisessa asiassa TV SozSich 8 §:n 1 momentin c kohta vaikuttaa siten, että vaikeavammaisen työntekijän tulot ajanjaksolta, jona hänelle myönnetään varhennettua vanhuuseläkettä, ovat pienemmät kuin ei-vammaisen työntekijän tulot. Näyttää siis siltä, että kyseisessä määräyksessä vahvistettu sääntö on omiaan asettamaan vammaiset työntekijät epäedullisempaan asemaan ja johtamaan näin direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun välillisesti vammaisuuteen perustuvaan erilaiseen kohteluun.

54 Tältä osin Saksan liittotasavalta omissa nimissään Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuksien puolesta esiintyen väittää kuitenkin, että kun otetaan huomioon lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän mukaisen varhennettua vanhuuseläkettä koskevan oikeuden alkamisajankohta, vaikeavammaiset työntekijät ja ei-vammaiset työntekijät ovat objektiivisesti erilaisessa lähtötilanteessa siltä osin kuin kyse on heidän tarpeestaan siirtymäajan korvaukseen. Ensiksi mainitut eivät näet enää tarvitse sitä toisin kuin toiseksi mainitut.

55 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa kuitenkin, että eläkeikää lähellä olevaan ikäryhmään kuuluvien työntekijöiden tilanne on vertailukelpoinen muiden sellaisten työntekijöiden tilanteen kanssa, joita irtisanominen koskee, koska heidän työsuhteensa työnantajaan lakkaa samasta syystä ja samoin ehdoin (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, 61 kohta).

56 Vaikeavammaisille työntekijöille myönnetty etuus, joka muodostuu siitä, että eläkeoikeus voidaan saada aikaisemmassa iässä kuin ei-vammaisille työntekijöille tätä varten vahvistettu ikä, ei aseta heitä erityistilanteeseen näihin työntekijöihin nähden (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, 62 kohta).

57 Tässä tapauksessa TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohta koskee eläkeikää lähellä olevia työntekijöitä, jotka on irtisanottu. Tämän vuoksi vaikeavammaiset työntekijät ovat tilanteessa, joka on vertailukelpoinen samaan ikäryhmään kuuluvien ei-vammaisten työntekijöiden tilanteen kanssa direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohtaan nähden.

58 Tämän säännöksen mukaisesti on tutkittava, onko näiden kahden työntekijäryhmän erilainen kohtelu objektiivisesti ja asianmukaisesti perusteltu oikeutetulla tavoitteella ja ovatko tämän tavoitteen toteuttamiskeinot asianmukaisia ja sellaisia, ettei niillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

59 Tässä yhteydessä on huomautettava, että unionin oikeuden nykytilassa jäsenvaltioilla ja mahdollisesti kansallisella tasolla työmarkkinaosapuolilla on laaja harkintavalta päätettäessä pyrkimisestä johonkin tiettyyn tavoitteeseen, joka on yksi muiden sosiaali- ja työllisyyspolitiikan tavoitteiden joukossa, ja tämän lisäksi myös määriteltäessä toimenpiteet, joilla kyseinen tavoite voidaan toteuttaa (tuomio 16.10.2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, 68 kohta ja tuomio 26.9.2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, 50 kohta).

60 Kuten edellä 37 kohdasta käy ilmi, tässä tapauksessa siirtymäajan korvauksen myöntämistä koskevien TV SozSichin määräysten tarkoituksena on kompensoida ainakin osittain irtisanomisesta johtuvaa tulojen menetystä ja helpottaa asianomaisten henkilöiden uudelleen integroitumista työmarkkinoille. Tässä yhteydessä lakisääteiseen eläkevakuutusjärjestelmään perustuvaa varhennettua vanhuuseläkettä koskevan oikeuden olemassaolo takaa asianomaiselle henkilölle tulon, johon nähden siirtymäajan korvauksen maksamisen jatkaminen ei ehkä ole välttämätöntä asianomaisen henkilön suojaamiseksi.

61 Näin ollen on katsottava, että pääasian kaltaisessa asiassa korvauksen myöntämistä irtisanotuille työntekijöille tulevaisuutta varten ja heidän työmarkkinoille uudelleen integroitumisensa tukemista siten, että otetaan samalla huomioon tarve jakaa oikeudenmukaisesti rajoitetut taloudelliset resurssit, voidaan pitää direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitettuina oikeutettuina tavoitteina (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, 42 ja 43 kohta).

62 Näin ollen on myönnettävä, että kyseisten tavoitteiden on lähtökohtaisesti katsottava oikeuttavan objektiivisesti ja asianmukaisesti vammaisuuteen perustuvan erilaisen kohtelun.

63 Vielä on varmistettava, että tämän tavoitteen saavuttamiskeinot ovat asianmukaiset ja tarpeen ja ettei niillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi.

64 TV SozSichin kyseessä olevien määräysten asianmukaisuudesta on todettava, että se, että siirtymäajan korvausta lakataan maksamasta työntekijöille, jotka saavat varhennettua vanhuuseläkettä, ei vaikuta kohtuuttomalta tämän korvauksen tavoitteeseen eli siihen nähden, että työsuhteen päätyttyä annetaan täydentävää ja tilapäistä tukea, jonka työnantaja tarjoaa vapaaehtoisesti aikaisemman työsuhteen vuoksi, siihen saakka, kunnes työntekijä saa taloudellista turvaa lakisääteiseen eläkevakuutusjärjestelmään perustuvasta vanhuuseläkkeestä.

65 Näin ollen on katsottava, ettei TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohdan kaltainen määräys vaikuta ilmeisen epäasianmukaiselta Saksan työmarkkinaosapuolten asettaman kaltaisen oikeutetun työllisyyspoliittisen tavoitteen saavuttamiseksi.

66 Sen tutkimiseksi, ylitetäänkö tällaisella säännöllä se, mikä on tarpeen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, kyseessä olevaa määräystä on tarkasteltava asiayhteydessään, ja vahinko, joka siitä voi aiheutua kyseessä oleville henkilöille, on otettava huomioon (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, 65 kohta).

67 Saksan hallitus toteaa TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohdan asiayhteydestä, että työmarkkinaosapuolet eivät kollektiivisten sopimusten osalta ole velvollisia valitsemaan oikeudenmukaisinta, kohtuullisinta tai asianmukaisinta vaihtoehtoa. Niillä on kollektiiviseen neuvotteluoikeuteen liittyvät erioikeudet Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 28 artiklan mukaisesti.

68 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan työehtosopimuksilla toteutettujen toimenpiteiden luonne eroaa niiden toimenpiteiden luonteesta, jotka jäsenvaltiot ovat yksipuolisesti toteuttaneet laeilla tai asetuksilla, sillä työmarkkinaosapuolet ovat silloin, kun ne ovat käyttäneet perusoikeuskirjan 28 artiklassa tunnustettua perusoikeuttaan neuvotella työehtosopimuksia, huolehtineet intressiensä välisen tasapainon määrittämisestä (tuomio 8.9.2011, Hennigs ja Mai, C-297/10 ja C-298/10, EU:C:2011:560, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Siltä osin kuin perusoikeuskirjan 28 artiklassa julistettu oikeus neuvotella työehtosopimuksia kuuluu unionin oikeuden säännösten soveltamisalaan, sitä on käytettävä unionin oikeuden soveltamisalalla unionin oikeuden mukaisesti (tuomio 8.9.2011, Hennigs ja Mai, C-297/10 ja C-298/10, EU:C:2011:560, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Silloin, kun työmarkkinaosapuolet toteuttavat toimenpiteitä, jotka kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan, niiden on näin ollen noudatettava tätä direktiiviä (ks. vastaavasti tuomio 8.9.2011, Hennigs ja Mai, C-297/10 ja C-298/10, EU:C:2011:560, 68 kohta ja tuomio 12.12.2013, Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, 27 kohta).

71 On lisäksi huomattava, että direktiivin 2000/78 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yksittäisiin työsopimuksiin tai työehtosopimuksiin sisältyvät määräykset, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisia, julistetaan tai voidaan julistaa mitättömiksi tai muutetaan.

72 Siltä osin kuin kyse on haitasta, jonka TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohta voi aiheuttaa henkilöille, joita se koskee, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tässä määräyksessä vahvistettu siirtymäkorvauksen maksamisen lakkaamisen peruste on varhennettua vanhuuseläkettä koskevan oikeuden alkaminen, eikä merkitystä ole sillä, saako asianomainen tosiasiallisesti vanhuuseläkettä tai onko hän tehnyt sitä koskevan hakemuksen. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 52 kohdassa, tästä seuraa, että siirtymäkorvauksen maksaminen lakkaa automaattisesti.

73 Vaikeavammainen työntekijä voi tosin olla tilanteessa, jossa hän omista syistään nauttii mieluummin varhennettua varhaiseläkettä, vaikka, kuten edellä 52 kohdasta ilmenee, TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohdan soveltaminen johtaa lähtökohtaisesti siihen, että kyseisen työntekijän tulot eivät silloin, kun hän täyttää tällaisen vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset, eivät vastaa sellaisen ei-vammaisen työntekijän tuloja, joka saa siirtymäajan korvausta.

74 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa, on niin, toisin kuin ei-vammaisilla työntekijällä, että vaikeavammaisella työntekijällä ei ole edes halutessaan mahdollisuutta jatkaa työskentelyä ja saada lisäksi siirtymäajan korvausta aina siihen saakka, kunnes hän saa vanhuuseläkettä, joka ei ole varhennettua.

75 On lisättävä, että vaikeavammaisilla henkilöillä on sekä heidän tilansa edellyttämää suojelua että sen mahdolliseen vakavoitumiseen varautumista koskevia erityistarpeita. On siis otettava huomioon se riski, että vaikeavammaisilla henkilöillä on heidän vammaansa liittyviä välttämättömiä rahoitustarpeita ja/tai että kyseisten henkilöiden rahoitustarpeet lisääntyvät iän myötä (ks. vastaavasti tuomio 6.12.2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, 69 kohta).

76 Tästä seuraa, että kun työmarkkinaosapuolet ovat pyrkineet hyväksyttäviin tavoitteisiin eli korvauksen myöntämiseen irtisanotuille työntekijöille tulevaisuutta varten ja heidän ammatillisen uudelleen integroitumisensa tukemiseen siten, että samalla otetaan huomioon tarve jakaa oikeudenmukaisesti rajoitetut taloudelliset resurssit, ne ovat jättäneet huomiotta merkityksellisiä seikkoja, jotka koskevat erityisesti vaikeavammaisia työntekijöitä.

77 TV SozSichin 8 §:n 1 momentin c kohta vaikuttaa siis siten, että vaikeavammaisten työntekijöiden oikeutettuja etuja loukataan liiallisesti ja ylitetään näin ollen se, mikä on tarpeen saksalaisten työmarkkinaosapuolten asettamien sosiaalipoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

78 Näin ollen TV SozSichin tästä määräyksestä johtuva erilainen kohtelu ei ole oikeutettua direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan perusteella.

79 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että pääasian kaltaisessa asiassa se on esteenä kollektiivisen sopimuksen määräyksille, joiden mukaan siirtymäajan korvauksen, jonka myöntämisen tarkoituksena on taata asianmukainen toimeentulo työpaikkansa menettäneelle työntekijälle siihen saakka, kunnes hän on oikeutettu eläkkeeseen lakisääteisestä eläkevakuutusjärjestelmästä, maksaminen päättyy, kun kyseinen työntekijä täyttää edellytykset vaikeavammaisille tarkoitetun varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseksi tästä järjestelmästä.

Oikeudenkäyntikulut

80 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että pääasian kaltaisessa asiassa se on esteenä kollektiivisen sopimuksen määräyksille, joiden mukaan siirtymäajan korvauksen, jonka myöntämisen tarkoituksena on taata asianmukainen toimeentulo työpaikkansa menettäneelle työntekijälle siihen saakka, kunnes hän on oikeutettu eläkkeeseen lakisääteisestä eläkevakuutusjärjestelmästä, maksaminen päättyy, kun kyseinen työntekijä täyttää edellytykset vaikeavammaisille tarkoitetun varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseksi tästä järjestelmästä.

Allekirjoitukset